

SALDI GEWASSEN EN BOUWPLANKEUZE

Jakob Jager

Saldiverschillen

Elk jaar staan akkerbouwers voor de beslissing welke gewassen te telen. Vaak staat een belangrijk deel van het bouwplan wel min of meer vast, maar er is ook een deel flexibel in te vullen. Naast hoofdgewassen als granen, aardappelen en suikerbieten kunnen nog tal van andere gewassen in beschouwing genomen worden. Het (verwachte) saldo van het gewas is, naast onder meer de vruchtwisseling en de arbeidsverdeling over het seizoen, hierbij een van de belangrijke factoren die de keuze bepalen. Dat saldo kan per jaar sterk verschillen, vooral veroorzaakt door fluctuerende opbrengstprijzen. Voor een aantal gewassen is daarom een vijfjaarsgemiddelde berekend over de periode 1996-2000 van de gerealiseerde opbrengsten, prijzen en saldi per hectare (tabel 1). Ter vergelijking is ook het gemiddelde saldo (voor aftrek van loonwerk) weergegeven van alle gewassen op gangbare akkerbouwbedrijven. Over de genoemde periode bedroeg dat 2000 euro per hectare. Het saldo per hectare gewas loopt uiteen van 7.000 euro voor bloembollen tot 900 euro voor maïs, haver, zomergerst en rogge. De saldi van de belangrijkste marktorderingsgewassen liggen onder het bedrijfsgemiddelde.

Tabel 1 Opbrengsten, prijs en saldo (x 1.000 euro per hectare) van een aantal gewassen, meerjaars-gemiddelde en 2000/01

	Gemiddeld 1996- 2000					2000/01 saldo
	financiële opbrengst	fysieke opbrengst (ton/ha)	opbrengst- prijs (euro per 100 kg)	toege- rekende kosten	saldo	
Bloembollen	13,2	.	.	6,2	7,0	4,2
Pootaardappelen klei	7,2	36,7	19,95	2,8	4,3	3,4
Winterpeen	5,1	62,4	9,25	1,1	4,0	2,7
Zaaiuien	4,9	52,0	9,25	1,2	3,7	2,8
Kool	4,8	40,6	8,15	1,2	3,6	2,3
Witlofwortelen	3,7	.	.	0,6	3,1	2,5
Plantuien	4,3	49,3	8,65	1,4	2,8	2,9
Suikerbieten	3,1	57,8	13,85	0,5	2,6	2,3
Pootaardappelen zand/veen	4,1	21,9	18,80	1,6	2,5	2,0
Consaardappelen klei	3,9	47,2	9,75	1,4	2,5	2,0
Cichorei	2,8	45,6	6,05	0,4	2,4	2,2
Consaardappelen zand/veen	3,3	43,9	7,70	1,2	2,1	1,6
Gemiddeld saldo akkerbouw	2,8	.	.	0,8	2,0	1,8
Zetmeelaardappelen	2,6	46,7	5,60	0,9	1,7	1,8
Conservenerwten	1,9	7,0	26,80	0,3	1,6	1,5
Conservenstamslabonen	1,8	12,2	15,00	0,4	1,4	1,7
Graszaad	1,6	1,3	114,55	0,3	1,4	1,2
Wintertarwe	1,6	8,7	12,55	0,4	1,2	1,1
Zomertarwe	1,4	6,8	13,55	0,3	1,0	0,9
Snijmais (marktbaar)	1,2	19,4	3,20	0,3	0,9	0,8
Haver	1,1	5,2	14,20	0,2	0,9	0,9
Zomergerst	1,1	6,0	12,10	0,2	0,9	0,9
Rogge	1,1	5,6	12,60	0,2	0,9	0,8

Bron: Bedrijven-Informatienet van het LEI.

Saldo en kostenontwikkeling

Het gemiddeld saldo in het jaar 2000/01 bedroeg 1.800 euro per hectare, dit is 200 euro lager dan het gemiddelde over de jaren 1996/97 tot en met 2000/01. Alleen voor plantuien, zetmeelaardappelen en conserven stamslabonen lag het saldo op een hoger niveau. Voor het jaar 2001/02 wordt juist een hoger saldo geraamd, gemiddeld 2.400 euro per hectare. Voor een bedrijf met 50 hectare betekent dit een bedrijfssal-

do dat 20.000 euro hoger ligt dan het langjarig gemiddelde. Deze verbetering wordt niet volledig teruggezien in de inkomensontwikkeling. Het gezinsinkomen in 2001/02 wordt slechts 9.000 euro hoger geraamd dan het meerjaarsgemiddelde. Dit wordt vooral veroorzaakt door de opgelopen vaste kosten (werktuigen, loonwerk en grond- en gebouwkosten). Hogere saldi zijn dus nodig om de stijgende vaste kosten te compenseren.